

16) אפילו שלא על היין רדעה זו: (יב) או בבית המשתה. רוצה לומר, לפי שהוא על היין אסור בזה, (כא) ואפילו למי שאינו רגיל בזה. ודע, דאפילו בפה (כג) אסור על היין לכולי עלמא. ועליכן יש למחות באותן שיושבין (כז) לאכול סעודתן ובחורן עומדים ומנגנים, ובכל יום עושין כן, דהוה ודאי איסור גמור [פמ"ג]: (יג) ואפילו שיר בפה על היין אסור ויב"ח פסק דאפילו בלא יין גם-כן אסור, דאמרין בגמרא, דוקא זמרא של מושכי הספינות או מושכי הבקרים שרי, שאינו אלא לזרם במלאכתם, אבל דגרדאי אסור שהוא לשחוק בעלמא. (כד) ועליכן נשים המזמרות בפה (כה) בעת מלאכתן יש למחות להן, ואם אינן שומעות, מוטב שיהיו שונגין. אכן בבית-הרושת-המעשה (כו) שיש שם גם-כן אנשים, ואלו מזמרות ואלו עונין אחריהן, הוא כאש בנעורת ומצוה רבה לבטלם: (יד) דברי השבחות. כתב בליקוטי מהרי"ל, שלא

17

182

חתן וכנס סיני בשעת ליטוח והחזיקו ליוון בספק פשיע בירד סיי בלא דאסור לחבל חוץ י"ב מודע לזככם בבית המושב רק למופע לנמוס כבדכות וכן פסק ב"ש א"ח הקניא דאין עושין טעוין מריה סב ולסמיה שם מ"ח נחמוז וליך ממילא נשמע דאסור נמנר בכלי שיר וכדומה כיון דכנ הסגס גיב הסיר כלי שיר וכדומה מן מניה מחוסר ואלו אסור צכטותה מחוסר וכן בימי סמאריס אין טעוין גש"ש וזולת נשואין גם בכל הסגס אסור בכלי שיר חמר וכדומה משיב לא סולך השיע לכניא דין ליסור כלי זמר בימי סמאריס ואלו חוץ י"ב מודע חס ברוד וחיז בימי סמאריס דגיב אין עושין נשואין ומשיב לא סולך השיע לסמאריס דאסור כלי שיר חמר צווי סמאריס דזולת נשואין כל הסגס גיב אסור

כ"ב/א"ה

19) אפסר דאין לפתוח במ אף על-גב דרגיל בזה: (כז) אחרונים: (כט) ואם מותרת כדי לישן התינוק שפיר דמי, וגם הלא מדברי שולחן-ערוך משמע דאינו אסור בפה אלא על היין. הלכך אין לוקדק כל-כך [אכן אם יש אנשים אחרים בבית יש לזהר משום קול באשה ערוה]. ומיהו כבר וזהיר השלי"ה ושאר ספרים-מוסר שלא לומר שירי ענבים לחינוק, שזה מוליד לחינוק טבע רע, וכלאו הכי נמי איכא איסורא בשירי ענבים דברי נבלות, דקא מברי יצר הרע בנפשיה, ושומר נפשו ירחק מזה וזהיר לבני-ביתו על זה [מאמר מרדכי]: (ס) סוטה מ"ח:

לשמח בשירה בשתיית יין. אבל ודאי אפשר שלא פליג וגם רש"י אסור בזמרא דמנא בכל מקום דלא כד"ה שכתב שלרש"י אף בכלי שיר לא אסור אלא בבית המשתה. אבל מרמ"א שנקט הוי"א דוקא מי שרגיל בהם או בבית משתה על דין דכלי שיר משמע שסובר דלרש"י ותוס' ליכא כל-דאיסור אלא בבית משתה או למי שרגיל בהם כדסובר הד"ה.

היוצא מזה דבסומא אין לאסור שלא בבית משתה ולמי שאינו רגיל משום דכמעט כל הראשונים מתירין רק הרמב"ם בתשובתו נגד עצמו בהלכותיו. ולא קשה מזמרא דגרדאי שאסור שהקשה מה הב"ח, דהוא משום דכיון שלעולם מזמרין בעת מלאכתן לשחוק הוא כרגיל בכך בשעת שכיבה וקיימה שאסור דמיש באיזה זמן הוא הרגילות. אבל ודאי מהראוי לבעל נפש להתמיר כהרמב"ם בתשובתו מה הב"ח פסק כותיה אף שראיתו אינה כלום מ"מ ראוי להחמיר. ובזמרא דמנא אסור בכל מקום שכן סובר הרמב"ם והמחבר, ולמה שבארתי אפשר שגם רש"י ותוס' לא פליגי לכן אף שהרמ"א והד"ח סברי שפליגי ומתירין שלא בבית משתה ואינו רגיל יש להתמיר אף שהוא איסור דרבנן. ואם הוא לדבר מצוה משמע מתוס' ומרמ"א שמותר אף שאינו לשמחת חתן וכלה דהא נקטו כגון בבית חתן וכלה הכל שרי משמע דחתן וכלה שנקטו הוא רק לצורך חיה לכל דבר מצוה.

אבל הבענקעטס שעושין לצורך צדקה מסופקני אם הוא בכלל היתר דבר מצוה מאחר שהסעודה והשמחה אינה מצוה בעצם רק שהוא לאסוף עיי"ו הרבה אנשים שיתנדבו אבל אפשר יש להחשיב שהוא לדבר מצוה כיון שהוא לכבוד מקיימי מצות צדקה ולכן טוב להחמיר אם אפשר ואין למחות באלו המקילין. ועיי הרדיא אם נשמע זמרא דסומא מותר ואם בכלי זמר אסור. ובימי ספירה יש לאסור בזמרא דמנא אף להתמירין. ידידו,

18) וסחם שירה (כלומר שאינה חסידיית) אם מותר שלא במשתה היין מבלי להכנס כעת בעומק וברוחב הלכה זו הרי כתב מרן ז"ל במ"ב (ס"ק י"ג בשם הב"ח) לאיסור אפי' בפה אפי' למי שאינו רגיל ושלא במשתה היין ואין לחלוק על המ"ב כיון שספריו נתקבלו בכל העולם ודינו כרבן של כל ישראל וכרבו מובהק (אם לא כיוצא מהכלל בראיות גדולות).

20) אלוין ע"ה

הנה באחד שרוצה ללמד לשורר בכלי זמר, אם הוא לפרנסה מותר אף בימי ספירה דלדידיה אין זה ענין שמחה. ואם הוא להנאתו אסור אף ללמד דגם זה הוא הנאה ואסור בימי ספירה בעניני שמחה לפי המנהג. וגם בכל השנה הא אסור להרמב"ם פ"ה מתעניות הי"ד ופסק כן המחבר בש"ע סימן תקס"ט סעיף ג' בזמרא דכלי שיר וראוי להתמיר כמותם, אף שהרמ"א בשם י"א מתיר שלא במשתה כדבארתי בספרי על א"ח סימן קס"ד עיי"ש. אבל אין למחות ביד המקילין מאחר שרמ"א מתיר שלא במשתה ואין רגילין. וכן הוא הדין לשמוע זמרא דמנא. ובימי ספירה אסור לכר"ע.

22) א"ח סימן קס"ד

ולענין הלכה נראה דודאי יש מקום להחמיר בכלי שיר גם שלא בשעת משתה, דהרי דעת הרמב"ם היא כן, ומ"מ לדינא נקטינן כרמ"א דלא גזרו אלא בכלי שיר בשעת משתה, ונראה פשוט דכלי שיר לא בעי דוקא שרואה ושומע את הכלי שיר עצמו, דה"ל בטייפקדאר המשמיע שירה מקסטה הוה דינס שוה. ומשתה אין הכוונה דוקא משתה היין, אלא כל יחדיו הוה כמשתה ואסור בו כלי שיר.

23) א"ח סימן קס"ד

שאלה: מלכד ימי הספירה ושלשת השבועות שלפני תשעה באב, האם יש איסור ללכת למסעדות שיש שם מוזיקה חיה, מחמת חורבן בית המקדש? ומה הדין בשמיעה לקלטות [recorded music] של מוזיקה כל השנה כולה?
תשובה: להלכה נקטינן שהאיסור לשמוע זמר בזמן הזה הוא דוקא אם הוא רגיל בכך, או שהוא עם יין אף שאינו רגיל בכך. ומכאן, שאם נצרך האדם לשמוע קצת מוזיקה כדי לשמח את לבו המדוכא, מותר, אבל לא יפריז בזה אלא כפי צורכו. ולמעשה אין להקל בקלטות יותר מאשר מוזיקה חיה.
ב. במסעדה: ללכת למסעדה ששם יש מוזיקה חיה, יהיה אסור ע"פ דין רק כאשר מגישים שם גם יין לשתות. שהאיסור הוא "בשיר לא ישתו יין", וכמ"ש. [ועל כן יש להמנע מלתת הכשר למקומות כאלו שמגנים במוזיקה חיה יחד עם הגשת יין, כי זה אסור בהחלט. אבל כשלא מגישים יין, אף ששמיעים שם מוזיקה יש להתיר, ועיי' משנ"ב סי' תקס"ק יא ושעה"צ אות כג.]